

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA

Muinaisjäännösalueen kartoitustyö

Kartoitus- ja kunnostustyö Markkinassa tehtiin 1.7.-31.8.1988. Työtä johti HuK Petri Halinen. Paikallisia työntekijöitä oli viisi, joista neljä oli loppuun asti ja yksi siirtyi muihin tehtäviin 10.8.

Työ sisälsi Markkinan kunnan alueella olevien muinais- ja historiallisen ajan jäännösten kartoituksen ja laajuuden toteamisen sekä jonkin verran myös muinaisjäännösten siistimistyötä.

Alueella havaittiin merkkejä kivilautisesta asutuksesta viidessä eri kohdassa, tarkemmin ajoittamattomia pyyntikuopparyhmiä neljässä eri kohdassa, 1600-1700 -luvuilta peräisin olevia kuusikulmaisia kodansijoja 4-5 kpl ja hirsituvan pohjia, 1600-1800-luvuilta peräisin oleva hautausmaa ja kirkon paikka sekä II maailmansodan aikaisia kaivantoja; poteroita, ryömintähautoja, telttapaikkoja ja asejärjestelmien sijoituspaikkoja.

Lisäksi paikalla tehtiin koekaivaus kodansijaksi arvellulla paikalla ($x = 363,00-363,50$; $y = 267,00-273,00$). Se osoittautui kuitenkin luonnon muovaamaksi painaumaksi, josta saatiin löytöinä 1700-luvun lopun raha ja palamattomia poron/peuran luita. Paikalla ei ollut kulttuurikerrosta, vaan luut ja raha olivat heti turpeen alla. Tien toisella puolella ($x = 300-315$, $y = 265$) oli havaittavissa talon teon yhteydessä syntyneessä leikkauksessa n. 20 cm paksu kulttuurikerros turpeen alla. Kulttuurikerros muodostui noesta, tuhkasta, palamattomista luista ja muusta jäteaineesta. Vastaavanlaista kerrosta ei ollut nähtävissä nyt kaivetulla alueella.

Kivilautisen asutuksen jäänteet sijoittuvat viiteen eri kohtaan: a) Kuonnajärven rannalle ($x=578$ $y=460$) KM 24575:6-9, b) perunapello ja sen ympäristö kunnan laella ($x=400$ $y=335$) KM 24575:10-¹⁴11, c) tuuran löytöpaikka perunapellossa (tuura on löytynyt paikalta aikaisemmin eikä sitä olla vielä saatu museoviraston kokoelmiin $x=403$ $y=455$) KM 24575:16, d) harjanteen päällä kunnan etelälaidalla ($x=223$ $y=562$ ja $x=220$ $y=580$) KM

24575:17-19, e) Otto Wahlbergin piha (koordinaatit likimääräisiä x=230 y=700) KM 24575:23.

Pyyntikuopat sijoittuvat neljään kokonaisuuteen; a) Kuonnajärven rannalle, b) Jänkän rannalle pohjoiseen, c) Tievan päälle ja d) harjanteen päälle kummun etelälaidalla.

Kodansijat ovat Lempi Huuskosen omistaman mökkikylän ja naapurin mailla. Niitä on viisi tai kuusi. Yksi on epäselvä koska sen vallit ovat matalia (kota 4). Yksi saattaa olla uudemman turvekammin pohja (kota 5).

Tupien pohjat ovat neliskulmaisia ja niiden yhdessä nurkassa on näkyvissä liesikiveyksen kohouma. Tupien pohjia löytyi kaikkiaan 8 kpl. Lisäksi ns. tuomarintörmän eteläpäästä löytyi talojen pohjia, joiden muotoa oli vaikea hahmottaa pintahavaintojen perusteella. Yksi niistä oli kuitenkin kuusikulmainen rakennus, jonka keskellä ei ollut liesikiveystä kuten muissa aikaisemmissa kodan pohjissa.

Hautausmaalla on 64 kuoppaa, joiden on katsottu olleen hautakuoppia, mutta joista vainajat on kaivettu ylös. Kuoppien keskelle jää kuopaton alue (siellä on kolme kuoppaa), joka on myös alueen korkein kohta. Vanha kirkko on todennäköisesti sijainnut juuri siinä. Seurakunnan pystyttämän muistomerkin kohdalla voitiin nähdä pienet kohoumat, jotka muodostivat suoran kulman toisiinsa nähden. Paikalla on ollut mahdollisesti kirkkoon kuulunut kellotapuli.

II maailmansodan aikaiset kaivannot sijoittuvat pääasiassa kummun itälaidalle. Niitä on kuitenkin myös hautausmaan alueella ja kummun päällä pohjoisosassa. Lisäksi niitä on jänkän toisella puolella pohjoiseen mentäessä kahden vaaran välissä ja itälaidalla.

Siistimistyö oli vähäisempää laajan kartoitustyön vuoksi. Hautausmaan portti korjattiin ja aluetta siistittiin roskista.

Helsingissä 4.4.1990

Petri Halinen

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA

P.Halinen 1988

Koekaiivauksessa esiin tulleiden löytöjen tarkemmat koordinaatit

1. Kupariraha 045/312

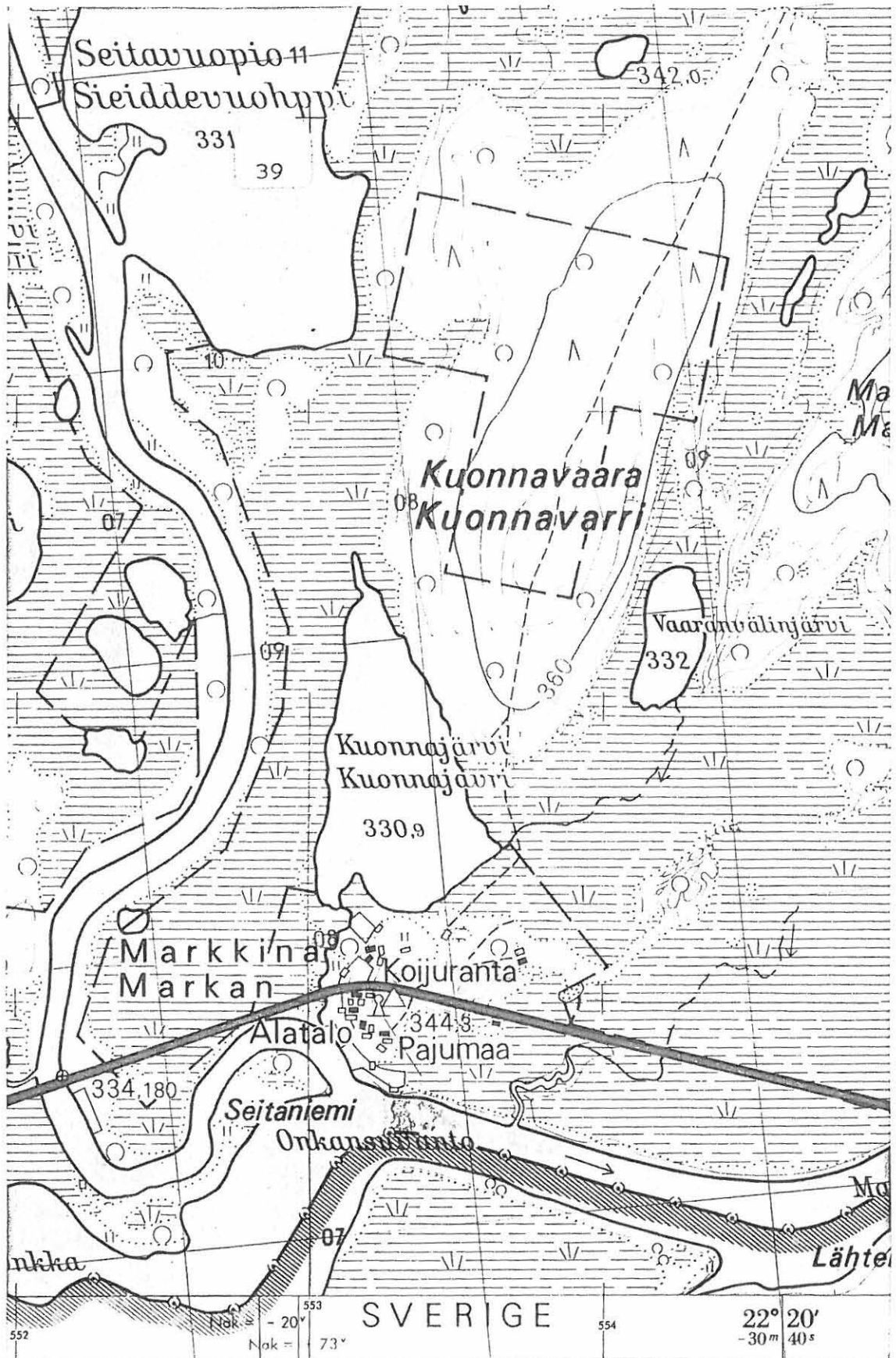
2. Palamatonta luuta	6,0 g	005/012	
	9,4	038/049	
	8,3	"	
	5,5	"	
	0,7	"	
	3,0	005/197	
	1,5	016/200	
	13,1	005/265	
	13,0	016/274	
	1,6	"	
	6,9	003/285	
	7,0	"	
	1,3	"	
	9,2	037/292	leukaluu, 2 hammasta
	4,0	013/303	
	2,2	"	
	8,0	020/395	
	1,8	"	
	2,7	020/410	
	15,5	017/440	
	4,9	010/473	
3. Liitupiipun kappaleita		022/424	
4. Palamatonta luuta	9,1	022/058	
	1,8	"	
	0,9	"	
	2,2	005/090	
	1,8	"	
	2,8	015/110	
	7,3	022/134	
	1,8	"	
	3,2	004/182	
	19,5	040/460	

Palamatonta luuta	24,6 g	038/475
	1,4	045/505
5. Palamatonta luuta	14,7	018/506
	5,0	014/495

Negatiivihetkeli

Negatiivihetkeli
ja kuvanumerot
puuttuvat

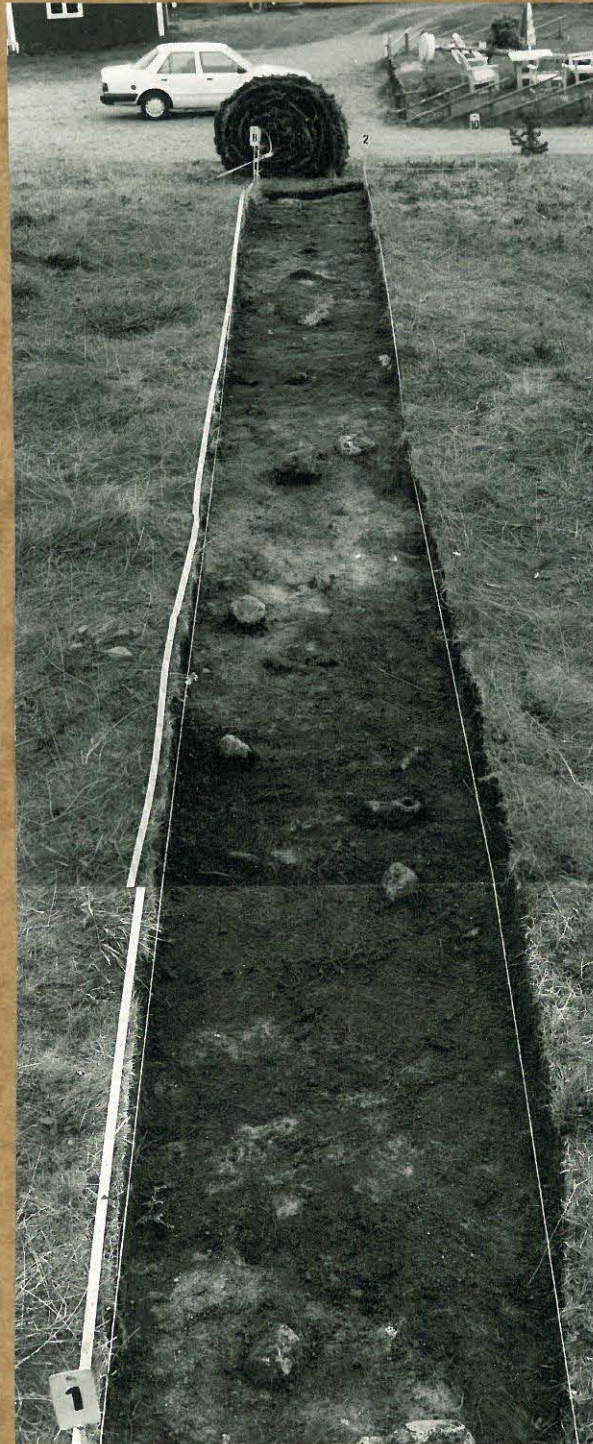
LR 26.8.1957

Ote top. kartasta 1833 06 MARKKINA, 1:20 000, Helsinki 1969

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA

B 10

KOEKAIVAUS
TASO O. KUVATTU IDÄSTÄ

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA

B 12

KOERAIVAUS
TASO O. "LIESIKIVEYS"

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA

B7

OLETETTU KODANPOHJA, KUVATTU ETELÄSTÄ

B14

TASOA 1. KAIVETAAN
KUVATTU IDÄSTÄ

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA

B 30

UHRIMÄNTY, KUVATTU LOONAASTA

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA

B24

SORTUNUT NOMARINTÖRMÄN
REUNA TIEN ETELÄPUOLELLA

B21

B20

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA

A 24

KODANPOHJA
KUVATTU IDÄSTÄ

A 28

KODANPOHJA
KUVATTU LÄNNESTÄ

A 30

KODANPOHJA
KUVATTU LOUNAASTA

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA

P. HALINEN 1988

Yksityiskohtakartta hautausmaasta,

230-300 / 300-360

Mk 1:200

10 m

haudakuoppa

II maailmansodan aikainen jäännös

Piirt. P. Halinen

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA

P. HALINEN 1988

Tasokartta, tasot 0-2

363-363,50 / 267-273

Mk 1:20

1 m

kp = 341,42 m mpy, kone = 233

Piirt. P. Halinen

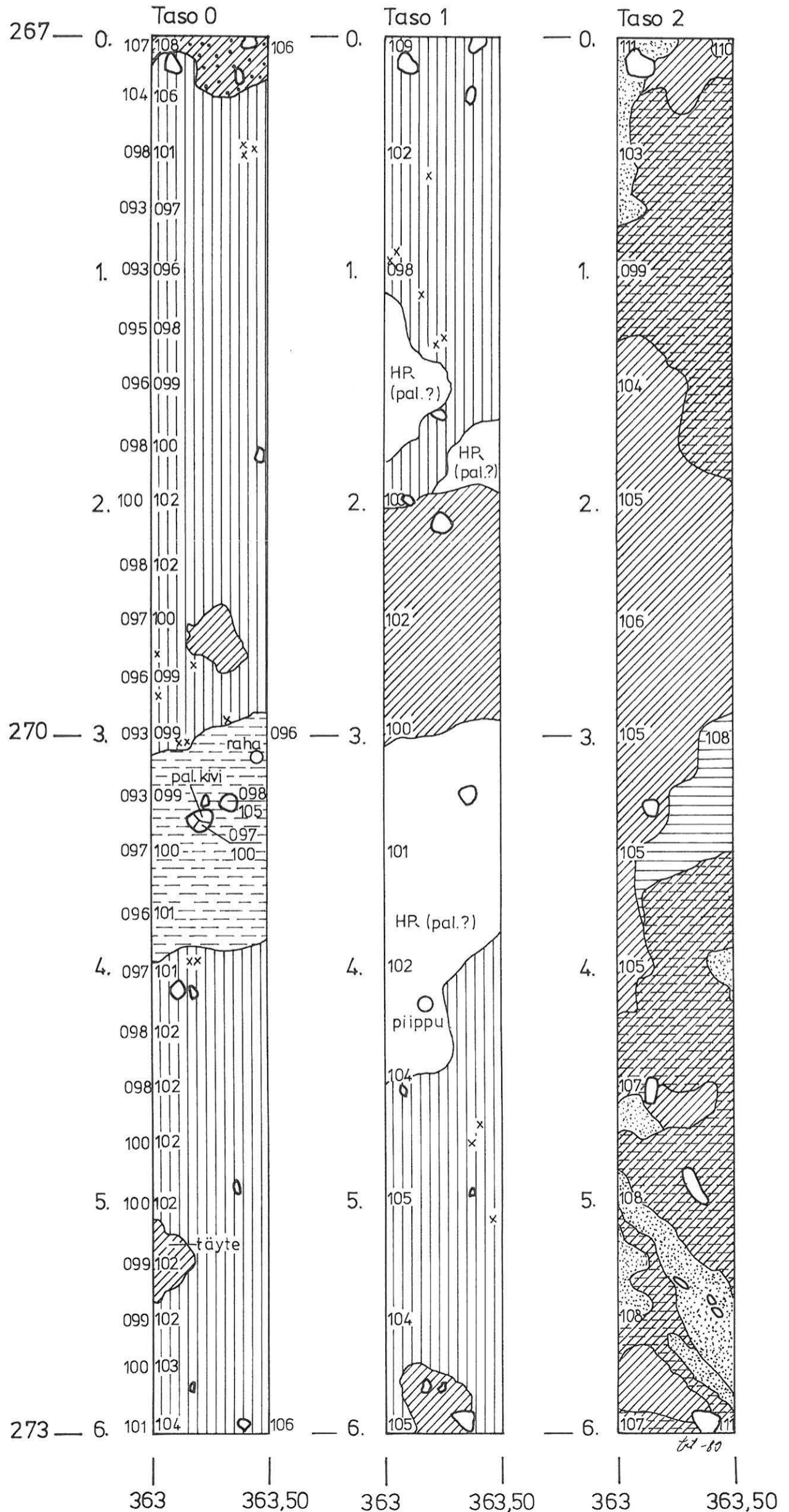

- x
- huuhtoutunut harmaa Hk
- vaalea rikastunut Hk
- multa
- nokimaa
- rikastunut Hk
- rikastunut Hk + sora
- rikastunut Hk + huuht. harmaa Hk
- kivi

Pintavaaitus
Mk 1:100

5 m

118	116	116	121	132	— 266
104	104	107	107	120	— 267
090	091	093	098	110	
080	093	100	101	116	← kaivausalue
090	094	093	096	110	
090	096	097	107	113	
087	098	100	105	120	
090	093	101	113	120	— 273
089	103	110	120	125	— 274
361	363	363,50	365		

tbl-80

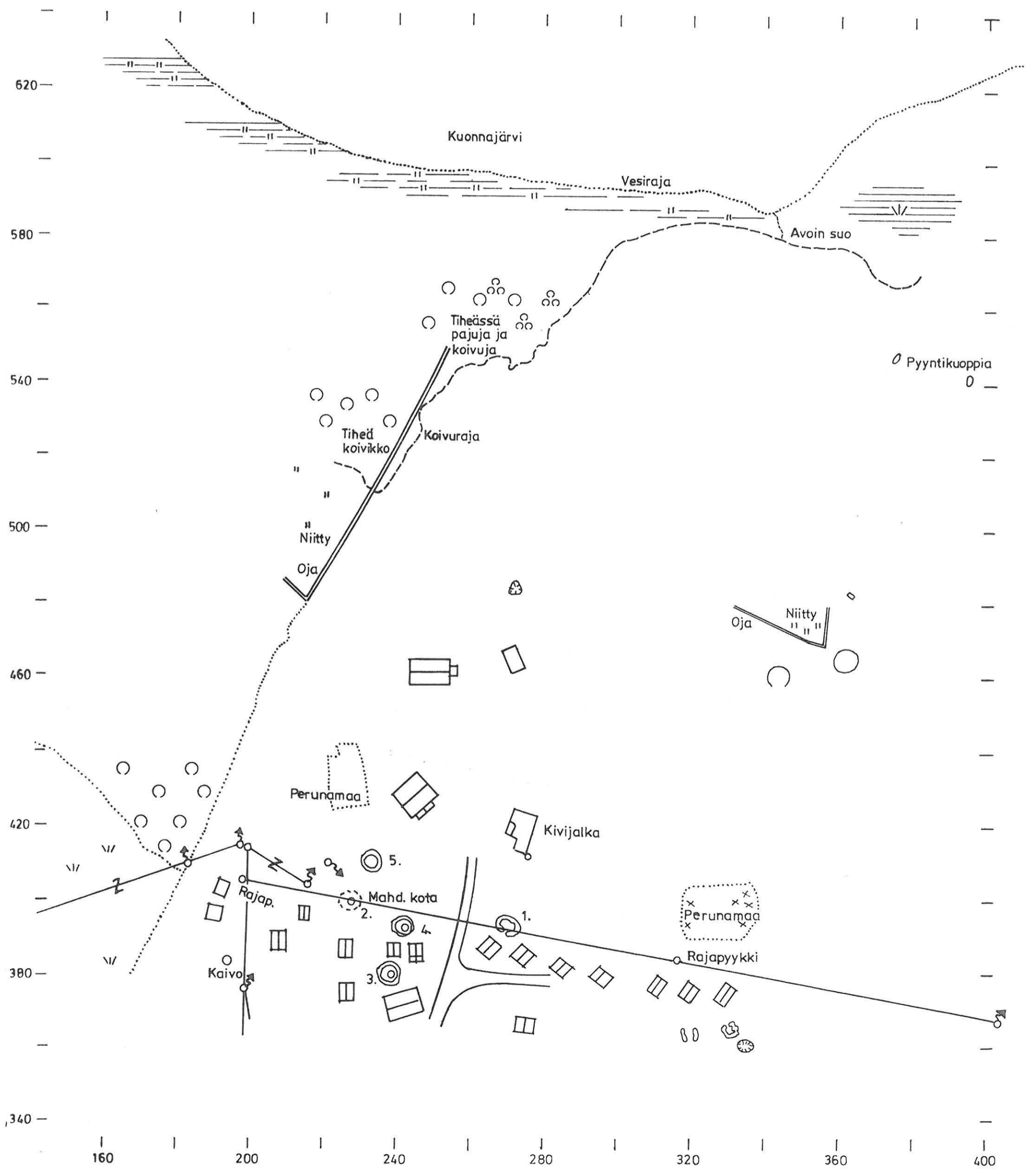
ENONTEKIÖ 10 MARKKINA

P. Halinen 1988

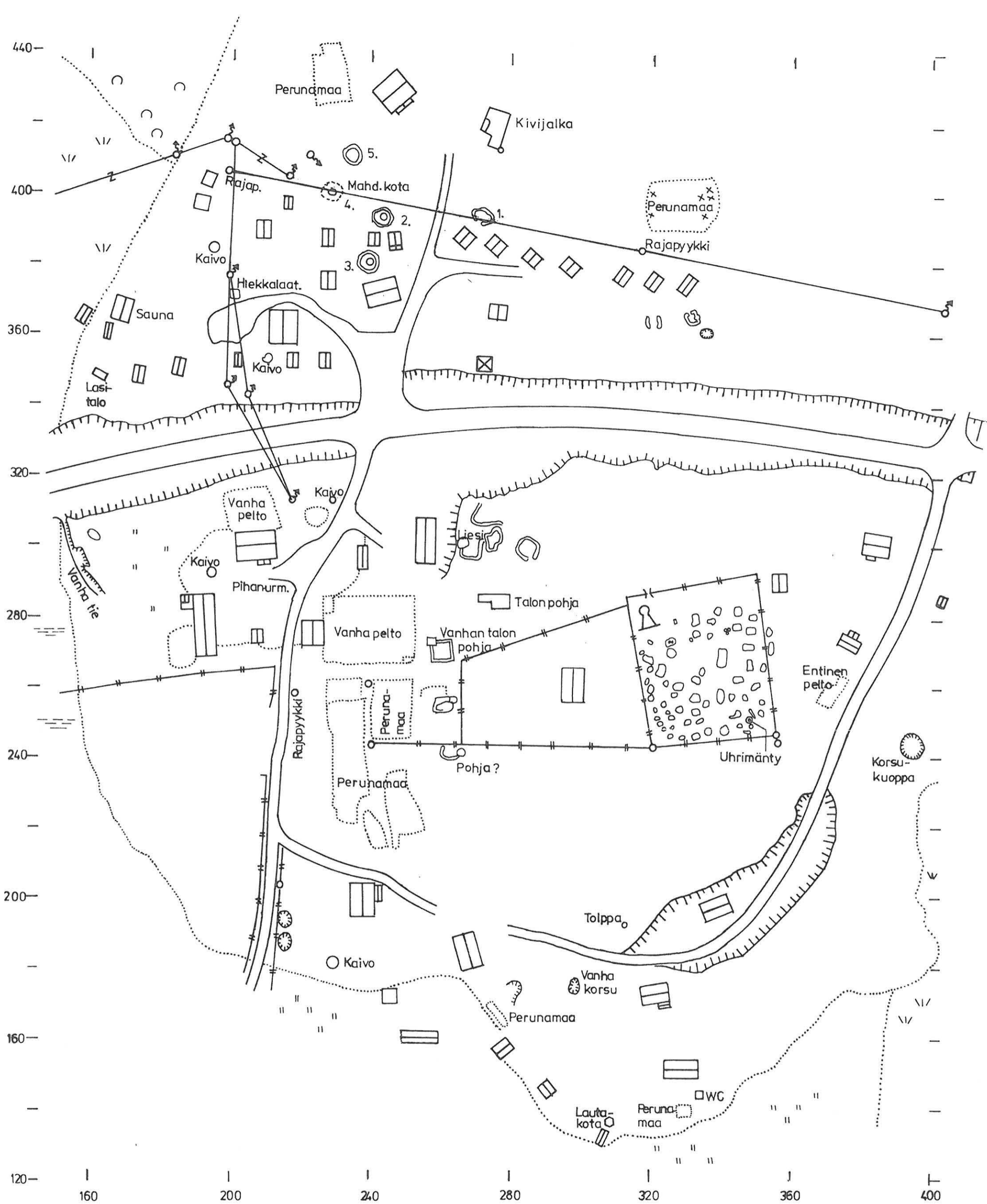
YLEISKARTTA 1/7

mk 1:1000

Piirt P. Halinen

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA
P. Halinen 1988

YLEISKARTTA 2/7
 mk 1:1000
 Piirt P. Halinen

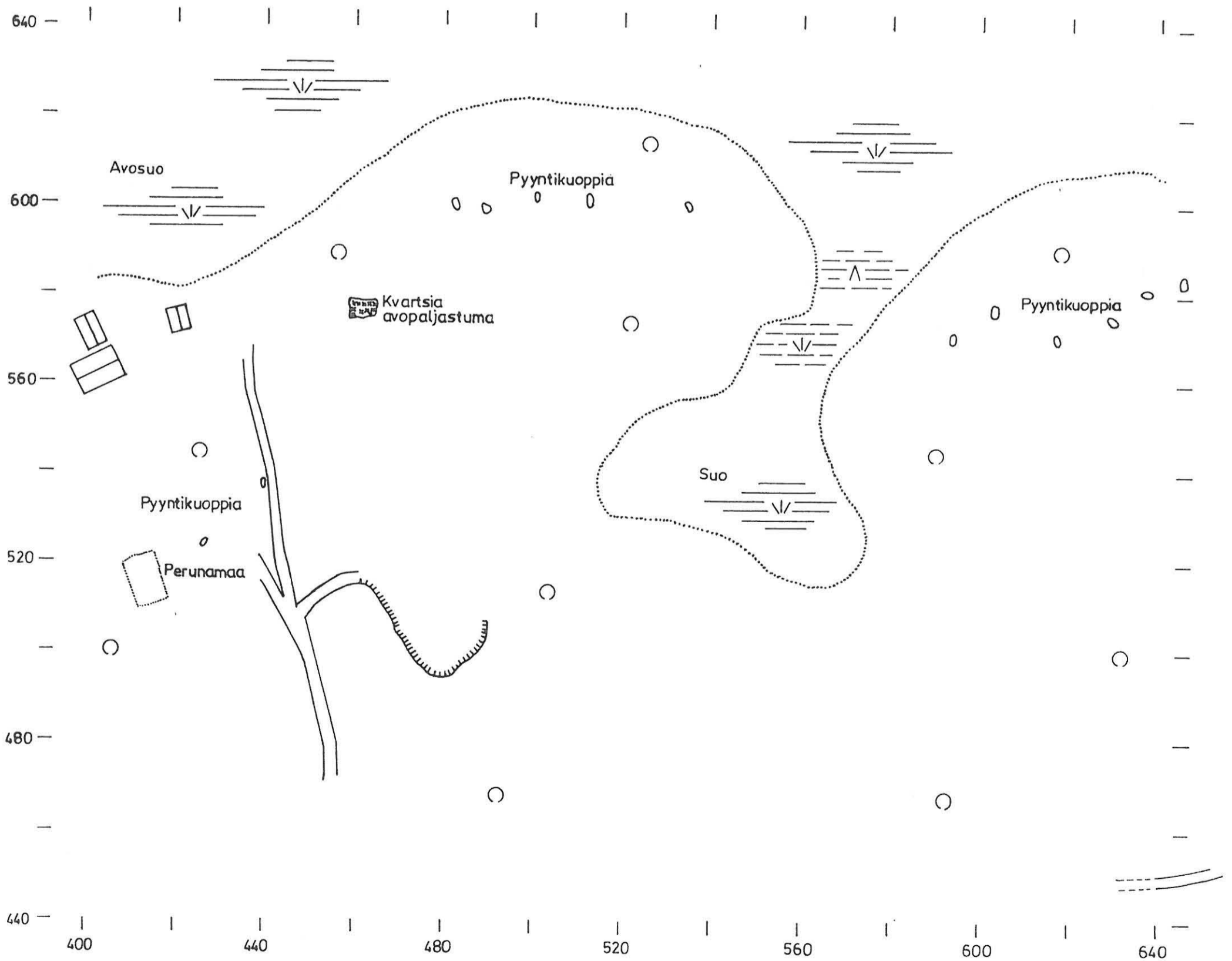
ENONTEKIÖ 10 MARKKINA

P. Halinen 1988

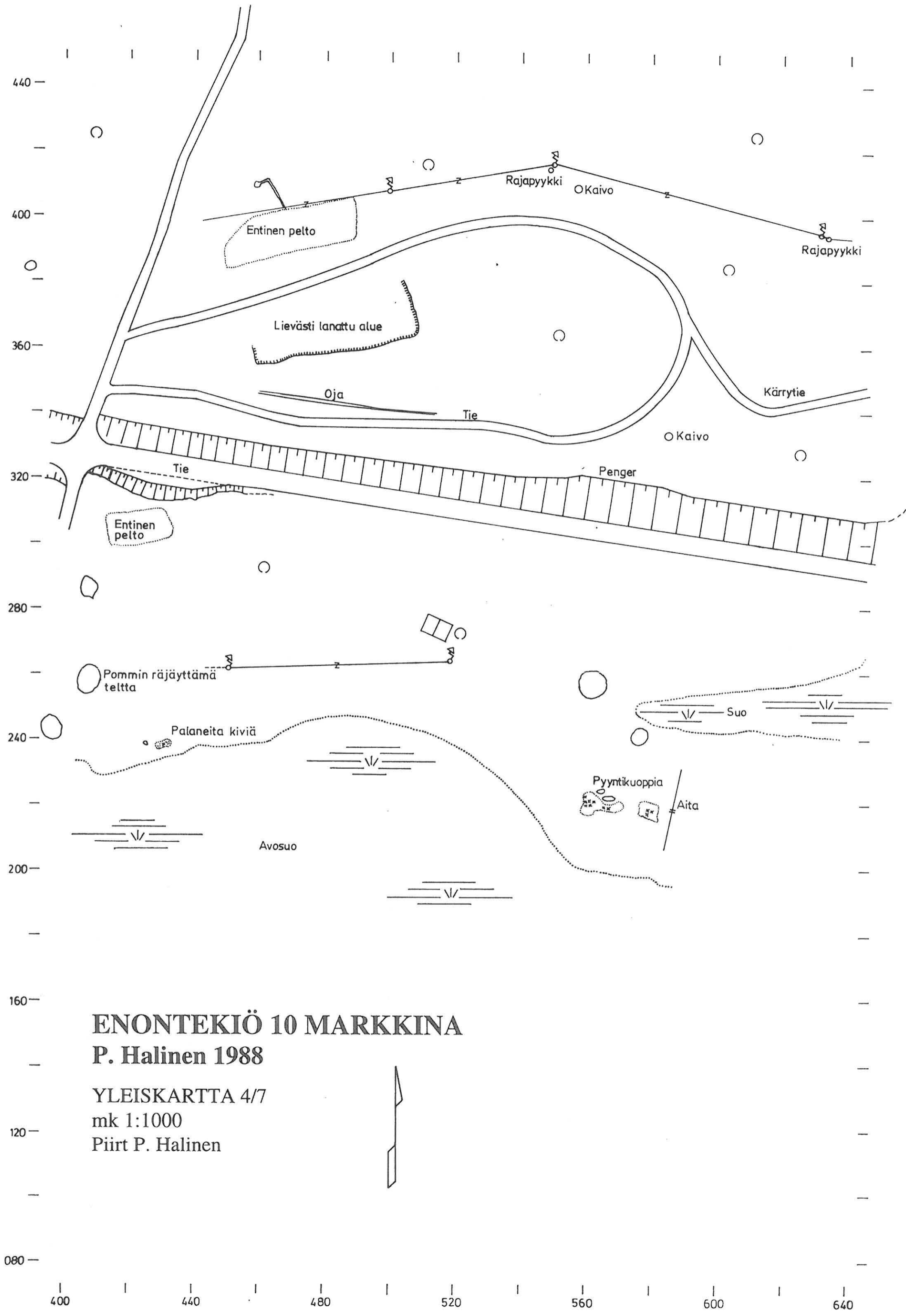
YLEISKARTTA 3/7

mk 1:1000

Piirt P. Halinen

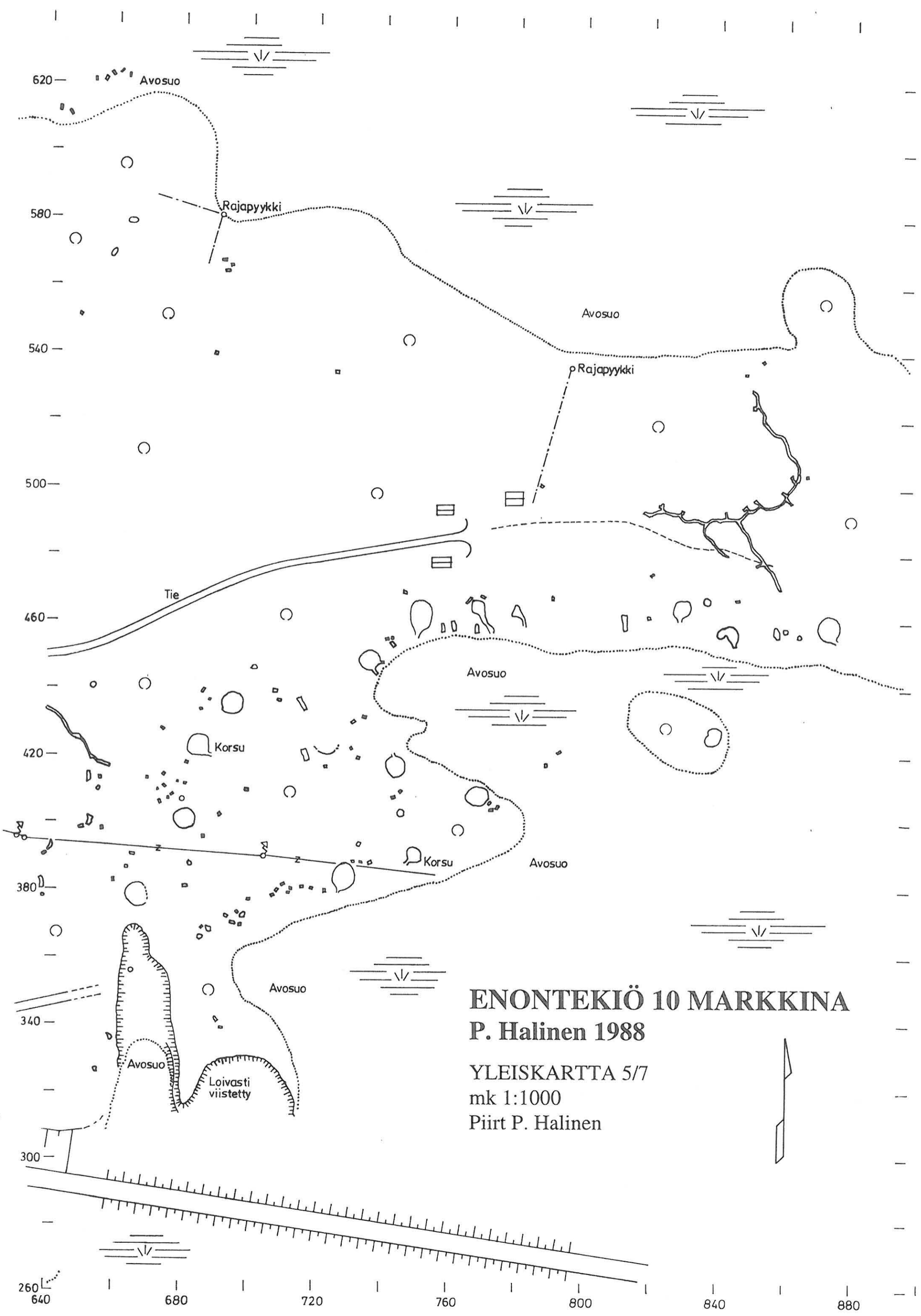

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA
P. Halinen 1988

YLEISKARTTA 4/7
 mk 1:1000
 Piirt P. Halinen

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA
P. Halinen 1988

YLEISKARTTA 5/7
 mk 1:1000
 Piirt P. Halinen

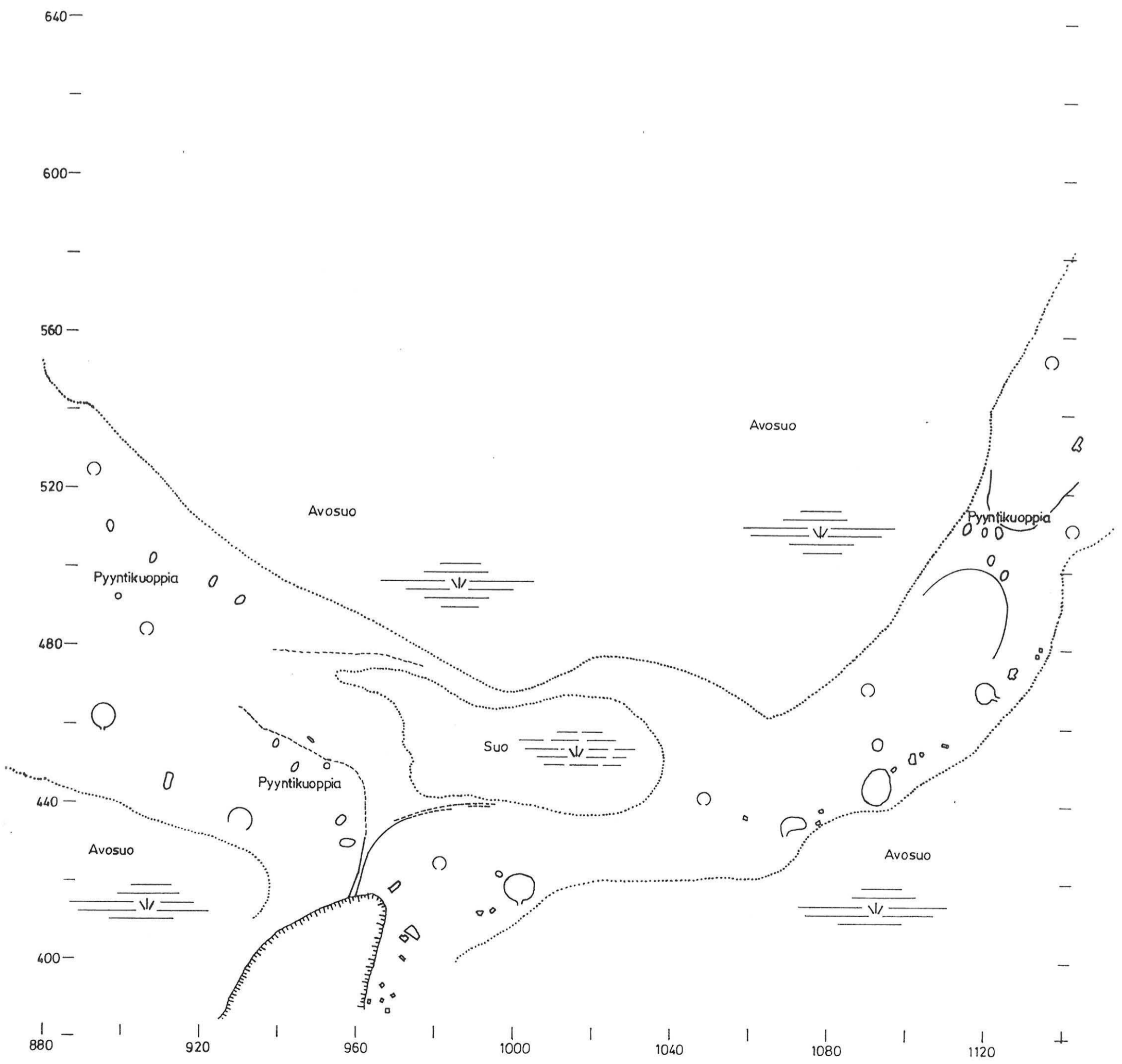
ENONTEKIÖ 10 MARKKINA

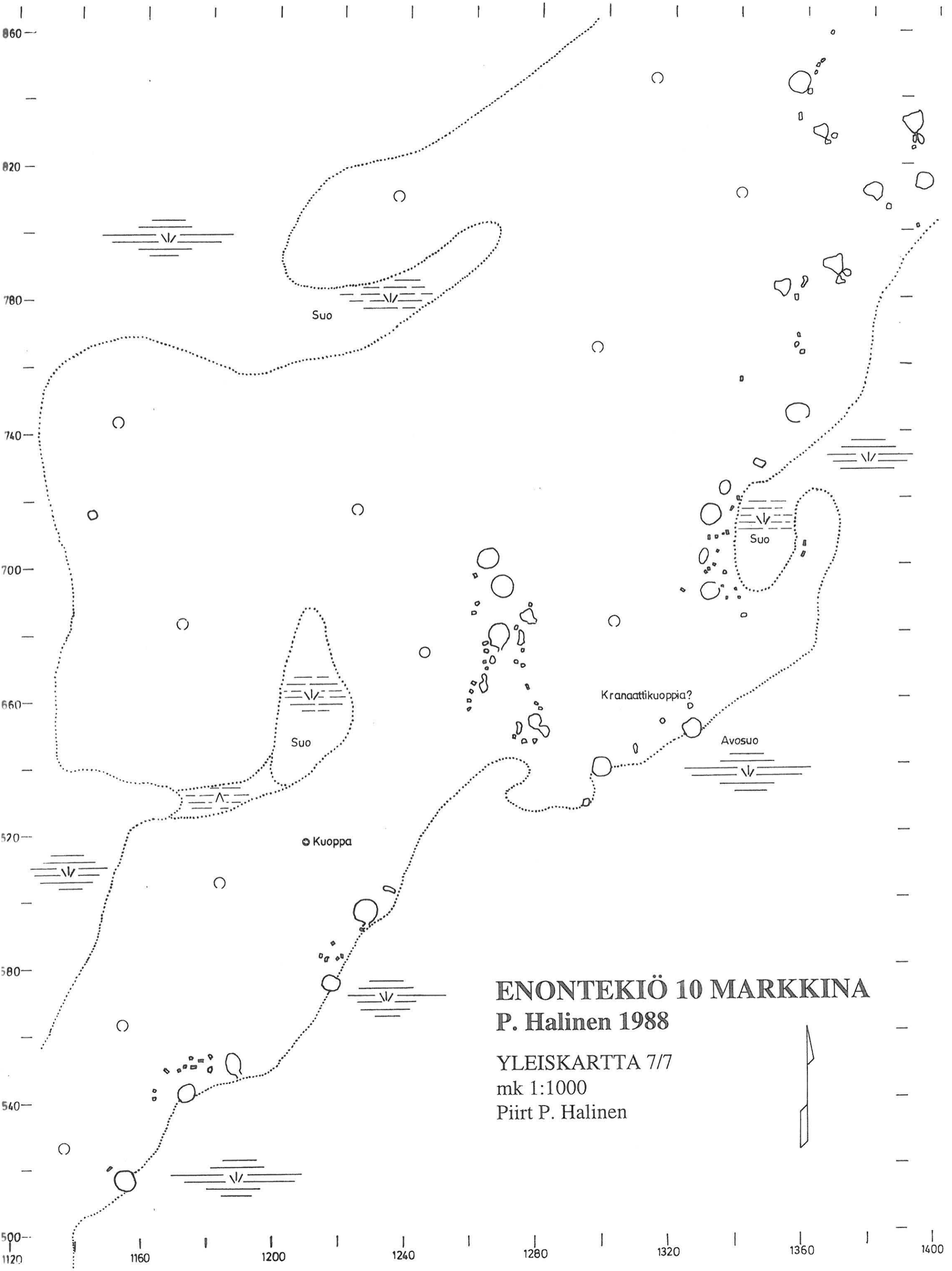
P. Halinen 1988

YLEISKARTTA 6/7

mk 1:1000

Piirt P. Halinen

ENONTEKIÖ 10 MARKKINA
P. Halinen 1988

YLEISKARTTA 7/7
mk 1:1000
Piirt P. Halinen

